

Preek Mis voor Paus Franciscus

“De netten uitwerpen aan de andere kant van de boot”, zoals het evangelie van vandaag zegt of, “het over een andere boeg gooien”, zoals wij in de volksmond zeggen.

Dat is wat Jorge Maria Bergoglio heeft gedaan sinds hij als paus Franciscus aantrad als bisschop van Rome op 13 maart 2013.

Paus Franciscus liet een andere wind waaien in de kerk juist in een tijd dat zij dat hard nodig had.

Zijn voorganger Benedictus voelde zich onmachtig tegenover de problemen waar de kerk voor stond, zoals seksueel misbruik en intriges in het Vaticaan.

Benedictus trad af en maakte ruimte voor een nieuwe paus en daarmee ook voor een nieuwe wind.

Al snel werd duidelijk dat we hier te maken hadden met een nieuwe leider en een nieuwe agenda.

De naam die hij koos, bevatte eigenlijk al een programma.

Zoals de 13^e-eeuwse Franciscus van Assisi de kerk hervormd had in zijn tijd, wilde deze Franciscus de kerk hervormen in onze tijd.

De eenvoud, de nederigheid en de gemarginaliseerden van de samenleving komen centraal te staan bij deze paus.

De eerste reis van de paus gaat naar het Italiaanse eiland Lampedusa, waar bijna dagelijks bootvluchtelingen aanspoelen in krakkemikkige bootjes op het strand.

In de mis, die hij doet aan een altaar gemaakt van wrakhout van bootjes die vergaan zijn, vestigt hij de aandacht erop dat de Middellandse Zee een massagraf is waar dagelijks mensen door verdrinking omkomen.

“Waar is onze broederlijke verantwoordelijkheid?”, vroeg de paus zich af.

“We laten het gewoon gebeuren dat mensen verdrinken op zee.”

“Hebben we daar dan geen verdriet om?”

“Hebben we te maken met de globalisering van de onverschilligheid.”

In de liturgie van boete vraagt de paus God om vergeving voor mensen en regeringsleiders “die opgesloten zijn in eigen welzijn en hun hart verdoven voor het leed van de ander”.

Franciscus durft het aan kritiek te hebben op kerkelijke en politieke leiders.

Zelf staat mij voor ogen een videoverbinding met Kirill, de patriarch van Moskou.

Franciscus luisterde naar de patriarch, die eigenlijk gewoon het verhaal van Poetin herhaalde en benadrukte hoe zeer Oekraïne deel uitmaakt van Rusland.

Nadat deze uitgesproken was, zei Franciscus: “Broeder, jij spreekt de taal van een politicus en ik zou je zo graag de taal van Jezus horen spreken”.

Ja, Franciscus was juist ook kritisch op kerkleiders, priesters en theologen.

En eerlijk gezegd was het soms ook best pijnlijk, want ik geloof oprecht dat de meeste kerkleiders wel het goede willen en dat zij geen profiteurs zijn.

Terwijl Franciscus de paus van het volk was, was hij zeker geen allemansvriend.

In een recent interview met Antoine Bodar, liet Bodar bijvoorbeeld merken dat Franciscus niet zijn favoriete paus was.

En zelfs nu Franciscus overleden is, is er controverse.

De Israëlsche regering heeft bepaald dat er op hun ambassades geen condoleanceboeken mogen liggen voor Franciscus.

De paus zou antisemitisme hebben aangewakkerd door de oorlog in Gaza te bekritisieren en op te roepen tot een onderzoek of er genocide wordt gepleegd door de Israël in Gaza.

Het lijkt een verwijt van een regering die zich door niets of niemand iets laat gezeggen aan het adres van een man die zijn leven lang bevriend was met joden en als kerkleider veel gedaan heeft om de relaties met het jodendom te bevorderen.

De paus sloeg ook een andere toon aan tegenover de LHBTQ-gemeenschap.

Hij was vriendelijk en zocht de ruimte op, maar benadrukte ook dat er ook veel andere groepen zijn die het moeilijk hebben in deze wereld.

Hij gaf meer ruimte aan vrouwen in de kerk en gaf hen belangrijke posities in het Vaticaan.

Voor sommigen ging hij te ver en voor anderen ging hij niet ver genoeg.

In de documenten die Franciscus heeft nagelaten bepleit hij sociale gerechtigheid en vrede en klaagt hij de hypocrisie van sommige kerkleiders aan.

De aarde noemt Franciscus ons gemeenschappelijk huis, waar we met elkaar zorg voor moeten dragen.

En leiders die daar lak aan hebben, mogen van de paus op een kritische noot rekenen.

Maar waar Franciscus vooral over spreekt is de barmhartigheid van God.

Hij krijgt er geen genoeg van om te benadrukken dat God barmhartig is en dat wij in het verlengde daarvan ook barmhartig moeten zijn.

De paus heeft gelijk, want waar zouden wij zijn zonder Gods barmhartigheid?

We zijn allemaal zondige mensen die de barmhartigheid hard nodig hebben.

Een beeld van deze paus dat ik nooit zal vergeten is zijn gebed op het lege Sint Pietersplein ten tijde van de Corona Pandemie.

De oversterfte in Italië en de rest van de wereld was enorm.

Beelden van overvolle ziekenhuizen en opgestapelde lijkkasten moesten op die avond plaatsmaken voor een gebedswake vanaf het Sint Pietersplein.

Daar waar normaal tienduizenden mensen stonden, als de paus present was, stond nu niemand.

Het was muisstil, alleen de paus was er, die eenvoudig bad voor zegen over de wereld en een einde aan de pandemie.

Het was een beeld waar ik zowel koud als warm van werd.

Wat mooi dat de paus juist in de paastijd is overleden.

Zondag had hij afscheid genomen, het ging wel heel moeizaam, maar terugkijkend was het mooi en goed.

Een laatste zegen en een laatste rondrit doorheen de menigte.

Franciscus nam als paus van het volk aan het eind van zijn leven afscheid van de gemeenschap.

We bidden dat Franciscus nu mag aanzitten met de Verrezen Heer aan het paasontbijt, net zoals zijn eerste voorganger, Petrus.

In het evangelie van deze dag zit Petrus aan met de Heer aan het paasontbijt op die morgen na Jezus' verrijzenis.

We bidden het Franciscus gelovig toe, dat hij mag delen in de verrijzenis van onze Heer Jezus Christus.

O ja, en dit moet me nog van het hart: in het evangelie spoort Jezus de leerlingen aan het net maar eens over rechts uit te gooien.

Toch moeten we concluderen dat Franciscus in wereldse termen het net wat meer over links uitgooide.

Jezus deed dat trouwens ook, want vergeet niet hoe sociaal het evangelie is.

Maar ja, voor God is alles anders, voor Hem is er geen links of rechts.

Voor God zijn er vrede, gerechtigheid, barmhartigheid en liefde, zaken die paus Franciscus zo benadrukte.

We bidden dat deze erfenis van Franciscus levend blijft, ook in de kerk van morgen.

Amen.